

Paško Anić-Antić*
Dino Konsuo**

UDK 657.631.6
JEL Classification M41, F33
Pregledni rad

VAŽNOST KONVERGENCIJE US GAAP-A I MSFI-A ZA KOTIRAJUĆE KOMPANIJE

Elementi financijskih izvještaja trebali bi iskazivati ekonomski, odnosno, stvarni tijek poslovnih događaja nekog poduzeća, što u konačnici treba rezultirati njihovim fer i objektivnim prezentiranjem. Na taj način financijski izvještaji ostvaruju svoj osnovni cilj - pružanje informacija različitim korisnicima o financijskom položaju, uspješnosti poslovanja i promjenama financijskog položaja poduzeća. „Donositelje poslovnih odluka na financijskim tržištima diljem svijeta zanimaju informacije iz financijskih izvještaja koje fer i realno prikazuju uspješnost poslovanja, te financijsku snagu i položaj kotirajućeg poduzeća. Činjenica je da samo takve informacije pridonose osnovnoj namjeri financijskih izvještaja u procesu donošenja odluka.“ (Ramljak, Anić-Antić 2009.) Međutim, primjena različitih računovodstvenih standarda u svijetu uvelike umanjuje navedene koristi koje pružaju informacije sadržane u financijskim izvještajima. Iako se u početku, pedesetih godina 20. stoljeća, ovaj problem nastojao riješiti harmonizacijom računovodstvenih standarda, krajem osamdesetih godina ta je ideja zamijenjena idejom konvergencije, odnosno stvaranjem jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda.

Ključne riječi: konvergencija, MSFI, US GAAP, računovodstveni standardi, harmonizacija, financijsko izvještavanje, tržište kapitala.

---

* Dr. sc. P. Anić-Antić, ATF Savjetovanje d.o.o. (E-mail: pasko.anic-antic@atf-consulting.hr).

** D. Konsuo, mag. oec., ATF Savjetovanje d.o.o. (E-mail: dino.konsuo@atf-consulting.hr).

Rad je primljen u uredništvo 3. 3. 2015., a prihvaćen je za objavu 17. 9. 2015.

1. Uvod

U današnjem globaliziranom svijetu tržišta kapitala i rada su razvijena do gotovo nezamislivih razmjera; investitori imaju mogućnost ulagati u kompanije udaljene i nekoliko tisuća kilometara, kompanije imaju mogućnost brzog širenja na strana tržišta, a radna snaga ima mogućnost ponuditi svoja znanja i vještine poslodavcima diljem svijeta. Istovremeno, tehnološki napredak svakodnevno poboljšava navedene mogućnosti, i time izravno doprinosi interesnim stranama. Međutim, primjena različitih računovodstvenih standarda u svijetu uvelike umanjuje navedene koristi koje pruža globalizacija. Iako se u početku, pedesetih godina 20. stoljeća, ovaj problem nastojao riješiti harmonizacijom računovodstvenih standarda, krajem osamdesetih godina ta je ideja zamijenjena idejom konvergencije, te se kao jedino rješenje ovog globalnog problema nametnulo stvaranje jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda.

2. Povijest konvergencije računovodstvenih standarda

Harmonizacija se u računovodstvenom smislu može definirati kao „proces povećavanja kompatibilnosti računovodstvenih praksi postavljanjem granica stupnju njihove varijacije.“ (Alexander, Nobes 2010). U praksi, cilj harmonizacije je samo umanjiti razlike između računovodstvenih standarda koji se koriste na najznačajnijim tržištima kapitala na svijetu. Međutim, harmonizacija ne podrazumijeva potpuno izjednačavanje računovodstvenih standarda (FASB 2015). Za razliku od harmonizacije, cilj konvergencije je kreirati jedinstveni skup visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda koji bi se koristili na svim značajnijim tržištima kapitala (FASB 2015). Iako se smatra da začeci harmonizacije sežu u 19. stoljeće i Napoleonov *Code de Commerce* (Gulin et al. 2001.), globalna harmonizacija računovodstvenih standarda je započela nakon Drugog svjetskog rata.

Pedesetih godina prošlog stoljeća dolazi do ponovnog povezivanja razvijenih zemalja, a samim time i povećanja međunarodnih tokova kapitala. SAD započinju sa istraživanjima i raspravama o važnosti globalnog usklađenja računovodstvenih standarda, a jedan od rezultata tih rasprava je osnivanje Odbora za nacionalne računovodstvene standarde SAD-a (engl. *Financial Accounting Standards Board*, u daljnjem tekstu FASB) i Komiteta za međunarodne računovodstvene standarde (engl. *International Accounting Standards Committee*, u daljnjem tekstu IASC) 1973. godine. FASB je tada preuzeo glavnu ulogu za uspostavljanje Općeprihvaćenih računovodstvenih načela Sjedinjenih Američkih Država (engl. *U.S. Generally Accepted Accounting Principles*, u daljnjem tekstu US GAAP),

dok je IASC preuzeo glavnu ulogu za uspostavljanje Međunarodnih računovodstvenih standarda (engl. *International Accounting Standards*, u daljnjem tekstu MRS). Istovremeno, europske zemlje su se počele ponovno ujedinjavati; 1957. godine potpisivanjem Ugovora iz Rima nastaje nova supranacionalna zajednica pod nazivom Europska ekonomska zajednica, a kako s vremenom dolazi do širenja zajednice, stvara se potreba za harmonizacijom financijskog izvještavanja unutar zajedničkog tržišta. Rezultat toga su Četvrta i Sedma direktiva Europske Unije izdane 1978., odnosno, 1983. godine. Osnovni cilj direktiva je bio „podizanje stupnja kvalitete i internacionalizacije financijskog izvještavanja trgovačkih društava EU.“ (Crnković, Mijoč 2008.). Ideja harmonizacije računovodstvenih standarda je trajala tridesetak godina, a tada je zamijenjena idejom konvergencije.

1988. godine FASB postaje član IASC-ove savjetodavne grupe te njihov odnos postaje formalan. Padom Željezne zavjese dolazi do integracije svjetskih financijskih tržišta te sve veći broj kompanija izlazi na burze izvan granica svojih zemalja. Na vidjelo izlaze brojni nedostaci primjene različitih računovodstvenih standarda, te se kao glavni zadatak nameće usklađenje najznačajnijih svjetskih standarda. Kao što je već spomenuto, za razliku od harmonizacije kojoj je cilj samo umanjiti razlike između računovodstvenih standarda koji se koriste na najznačajnijim tržištima kapitala na svijetu, cilj konvergencije je kreirati jedinstveni skup visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda koji bi se koristili na svim značajnijim tržištima kapitala (FASB 2015).

2001. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (engl. *International Accounting Standards Board*, u daljnjem tekstu IASB) preuzima odgovornost IASC-a, te usvaja sve objavljene MRS-ove. Narednih godina IASB nastavlja sa razvijanjem standarda, te im mijenja naziv u Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (engl. *International Financial Reporting Standards*, u daljnjem tekstu MSFI). Proces konvergencije se odnosi na zajedničke napore FASB-a i IASB-a da eliminiraju razlike između US GAAP-a i MSFI-a. Istovremeno, većina azijskih zemalja, prvenstveno Kina i Japan, radi na konvergenciji svojih nacionalnih standarda sa MSFI-em i time doprinose stvaranju jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda (Kaneko, Tarca 2008; Outa 2013). Glavni motiv za konvergenciju je vjerovanje da bi ona rezultirala brojnim pogodnostima za interesne dionike kompanija; investitori bi imali koristi od veće kvalitete i veće usporedivosti financijskih izvještaja (Chan, Seow 1996; Anić-Antić 2007; Klikovac 2007; Daske et al. 2008; Hail et al. 2010; De Franco et al. 2011; Barth et al. 2012; Horton et al. 2013), globalne kompanije bi imale koristi od nižih troškova poslovanja (Goldberg et al. 2006), računovodstveni profesionalci bi imali koristi od veće profesionalne mobilnosti (Paul, Burks 2010; Jackling et al. 2012), itd.

Službeno, konvergencija je započela 2002. godine potpisivanjem Norwalkškog sporazuma, a Memorandumom o razumijevanju iz 2006. godine FASB i IASB su

dogovorili zajedničke projekte. Do danas su ostvarena dva velika uspjeha i oba su se desila 2007. godine; prvi je povezan sa odlukom Američke komisije za vrijednosnice i burze (engl. *Securities and Exchange Commission*, u daljnjem tekstu SEC) da ukloni obvezu usklađenja financijskih izvještaja sa US GAAP-om za ne-američke kotirajuće kompanije koje koriste MSFI, dok se drugi odnosi na objavu znatno usklađenog standarda o poslovnim kombinacijama. Kratki pregled konvergencije po godinama je prikazan u tablici ispod (FASB 2015.).

Tablica 1.

KRATKA POVIJEST KONVERGENCIJE

1988.	FASB je postao član IASC-ove savjetodavne grupe te je time njihov odnos postao formalan.
1991.	FASB je objavio svoj prvi strateški plan za međunarodne aktivnosti. Glavni cilj tih aktivnosti je bio povećati usporedivost financijskih izvještaja u svijetu.
1994.	FASB i IASC su započeli prvi zajednički projekt; usklađivanje standarda o zaradama po dionici.
1995.	FASB je ažurirao svoj strateški plan iz 1991. godine i objavio opsežan izvještaj u kojemu su uspoređeni US GAAP i MRS. Cilj izvještaja je bio predstaviti sve sličnosti i razlike između US GAAP-a i MRS-a te prikupiti informacije o prihvatljivosti MRS-a za kotirajuće kompanije u SAD-u.
1996.	Američki kongres je podržao ideju jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda naglašavajući kako bi „uspostavljanje visokokvalitetnih, sveobuhvatnih i globalno prihvaćenih računovodstvenih standarda uvelike olakšalo međunarodne financijske aktivnosti i, najvažnije, omogućilo stranim kompanijama pristup američkom tržištu kapitala“ (National Securities Markets Improvement Act, 1996: Section 509).
1998.	Usljed azijske financijske krize, Svjetska banka, Međunarodni monetarni fond, ministri financija G7 zemalja i ostali su istaknuli važnost jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda.

1999.	FASB je objavio svoje mišljenje o objavljivanju jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda gdje su istaknuli kako bi taj posao trebalo odrađivati jedno nezavisno tijelo.
2000.	SEC je objavio uvjete pod kojima bi prihvatio financijske izvještaje neameričkih kotirajućih kompanija koje koriste MRS.
2001.	Zbog brojnih zahtjeva za povećanjem nezavisnosti IASC je zamijenjen IASB-om. Na početku, IASB je imao 14 članova odbora iz devet zemalja, uključujući SAD.

2002.	EU je odlučila da sve kotirajuće kompanije unutar EU od 2005. godine moraju objavljivati konsolidirane financijske izvještaje u skladu s MSFI. Time je tržište kapitala EU postalo prvo značajno tržište koje zahtijeva MSFI. Iste godine potpisan je Norwalkški sporazum kojim su se FASB i IASB dogovorili na zajednički rad u konvergenciji US GAAP-a i MSFI-a.
2005.	SEC je objavio pozitivno mišljenje o mogućem uklanjanju obveze usklađenja financijskih izvještaja sa US GAAP-om za neameričke kotirajuće kompanije koje koriste MSFI.
2006.	FASB i IASB objavljuju Memorandum o razumijevanju kojim su dogovorili zajedničke projekte koje namjeravaju ostvariti do 2008. godine.
2007.	SEC je donio odluku kojom se uklanja obveza usklađenja financijskih izvještaja sa US GAAP-om za neameričke kotirajuće kompanije koje koriste MSFI. Iste godine je završen prvi veliki projekt FASB-a i IASB-a; objavljen je znatno usklađen standard o poslovnim kombinacijama.
2008.	FASB i IASB su ažurirali Memorandum o razumijevanju iz 2006. godine čime su dogovorili nove zajedničke projekte.
2010.	SEC je objavio izvještaj u kojem jasno ističu kako bi jedinstveni skup visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda koristio američkim investitorima.
2011.	FASB i IASB su objavili izvještaj u kojem navode kako su usklađivanja standarda vezanih uz financijske instrumente, priznavanje prihoda te leasing prioriteta.
2013.	IASB je osnovao Savjetodavni forum za računovodstvene standarde (engl. <i>Accounting Standards Advisory Forum</i> , u daljnjem tekstu ASAF) s ciljem unaprjeđenja suradnje između računovodstvenih tijela u svijetu. Jedan od glavnih zadataka ASAF-a je savjetovati IASB pri razvoju MSFI-a. FASB je izabran za jednog od 12 članova ASAF-a.

Vidljivo je kako je konvergencija između US GAAP-a i MSFI-a bila jedna od glavnih preokupacija FASB-a i IASB-a proteklih dvadesetak godina. Ali, kao što je vidljivo, posljednji veliki događaj se zbio 2007. godine što znači da je cilj stvaranja jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda još daleko od realizacije. Stoga, važno je detaljnije predstaviti navedene standarde.

3. US GAAP i MSFI

US GAAP je prvi put objavljen 1930-ih godina kao odgovor na brojne računovodstvene prijevare koje su bile smatrane jednim od glavnih razloga nastanka Velike depresije. 1932. godine Američki institut računovođa (engl. *American Institute of Accountants*, u daljnjem tekstu AIA¹) je objavio prva opća računovod-

¹ AIA je 1957. godine promijenila naziv u Američki institut ovlaštenih javnih računovođa (engl. *American Institute of Certified Public Accountants* – AICPA) koji je zadržala do danas.

stvena načela, dok su 1936. godine uveli termin US GAAP (FASB 2015). Sve to je rezultiralo osnivanjem FASB-a 1973. godine. S druge strane, MSFI je znatno mlađi od US GAAP-a; kao što je već spomenuto, prvi međunarodni računovodstveni standardi su objavljeni tek 1973. godine.

Zbog duže tradicije i činjenice da SAD imaju vodeću svjetsku ekonomiju, US GAAP se godinama smatrao „zlatnim“ standardom i ostatak svijeta je usklađivao svoje nacionalne standarde s US GAAP-om; tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća Kanada je usklađivala svoje nacionalne standarde sa US GAAP-om, a čak su i neke europske kompanije preferirale US GAAP (Tarca 2004; Street 2012). Početkom 2000-ih godina razotkriveno je nekoliko računovodstvenih skandala u SAD-u² i ostatak svijeta se udaljio od US GAAP-a i okrenuo MSFI-u (EUCE 2013). Rezultat tog zaokreta jest taj da je danas US GAAP obvezan za sve domaće kotirajuće kompanije samo u SAD-u, dok je MSFI obvezan ili dozvoljen svim domaćim kotirajućim kompanijama u više od 120 zemalja. Važno je napomenuti kako je US GAAP dozvoljen i u nekim drugim državama, ali samo kompanijama koje ispunjavaju detaljne kriterije; primjerice, poneke domaće kotirajuće kompanije u Japanu, Kanadi i Švicarskoj imaju pravo sastavljati i objavljivati financijske izvještaje prema US GAAP-u. Navedeno je prikazano na slici 1.

Bitno je napomenuti da je od 01.01.2015. godine MSFI obvezan svim domaćim kotirajućim kompanijama u Kolumbiji, čime je južnoamerički kontinent u potpunosti prihvatio MSFI. Tim događajem su SAD, nekolicina bliskoistočnih zemalja, te većina Afričkih zemalja ostali jedini dijelovi svijeta gdje MSFI nije dozvoljen domaćim kotirajućim kompanijama. Razlozi zašto MSFI nije dozvoljen u nekim bliskoistočnim zemljama i većini Afrike su poprilično jasni; u tim zemljama nema organiziranih financijskih tržišta, a samim time ni kotirajućih kompanija. Nakon svega navedenog, nameću se dva pitanja.

1. Zašto SAD nisu prihvatile MSFI?

Računovodstvena praksa SAD-a je znatno drugačija od računovodstvene prakse ostalih zemalja i brojne studije dokazuju kako uvođenje MSFI-a u SAD nije moguća.

Hail et al. (2009) u svojoj studiji analiziraju četiri moguća načina uvođenja MSFI-a u SAD-u:

1. Potpuno usvajanje MSFI-a na određeni datum.

Ovaj slučaj znači da bi sve kotirajuće kompanije od određenog datuma morale početi koristiti MSFI umjesto US GAAP-a. Autori smatraju kako je financijsko

---

² Najpoznatiji skandali su Enron i WorldCom.

Slika 1.

PRIMJENA US GAAP-A I MSFI-A U SVIJETU.

Izvor: Rad autora

izvještavanje u SAD-u pod jakim utjecajem potražnje na tržištima kapitala te kako bi te sile stvorile „američki MSFI“, odnosno, računovodstvene standarde koji bi imali obilježja i US GAAP-a i MSFI-a. Stoga, jasno je da u ovom slučaju ne bi došlo do potpunog uvođenja MSFI-a u SAD-u.

2. Potpuno usvajanje MSFI-a kroz određeno razdoblje.

Ovaj slučaj znači da bi sve kotirajuće kompanije kroz određeno razdoblje morale početi koristiti MSFI umjesto US GAAP-a. Autori smatraju kako bi neke kompanije prihvatile MSFI brzo, dok bi druge odugovlačile s tim procesom. Stoga, jasno je kako ni u ovom slučaju ne bi došlo do potpunog uvođenja MSFI-a u SAD-u.

3. Opcijsko usvajanje MSFI-a.

Ovaj slučaj znači da bi sve kotirajuće kompanije mogle birati da li žele koristiti US GAAP ili MSFI. Autori smatraju kako bi ovakav slučaj rezultirao natjecanjem između US GAAP-a i MSFI-a jer bi kompanije morale birati između nižih troškova financijskog izvještavanja, ali viših troškova kapitala i viših troškova financijskog izvještavanja, ali nižih troškova kapitala. Neke kompanije bi izabrale US GAAP, a neke MSFI pa je jasno kako ni u ovom slučaju ne bi došlo do potpunog uvođenja MSFI-a u SAD-u.

4. Zadržavanje US GAAP-a uz nastavak konvergencije.

Ovaj slučaj znači da bi sve kotirajuće kompanije koristile US GAAP, a proces konvergencije sa MSFI-em bi se nastavio. Samim time je jasno kako u ovom slučaju ne bi došlo do potpunog uvođenja MSFI-a u SAD-u.

U svojoj idućoj studiji, Hail et al. (2010.) su naveli kako uvođenje MSFI-a ne bi povećalo usporedivost financijskih izvještaja u SAD-u jer su takvi efekti znatno izraženiji u manjim ekonomijama. Također, navode kako uvođenje MSFI-a ne bi povećalo kvalitetu financijskog izvještavanja u SAD-u, a čak niti umanjilo troškove poslovanja multinacionalnim kompanijama jer bi US GAAP i dalje bio korišten za porezno izvještavanje. Stoga zaključuju kako neto učinak uvođenja MSFI-a u SAD-u ne bi bio pozitivan.

Također postoje i određeni politički razlozi zašto SAD nije prihvatio MSFI (Singleton-Green 2012.). Naime, SAD ima daleko najveću tržišnu kapitalizaciju na svijetu. Kao što je vidljivo u tablici 2., tržišna kapitalizacija SAD-a je veća od tržišne kapitalizacije Kine, Japana, Ujedinjenog Kraljevstva, Kanade, Francuske, Njemačke, Australije i Indije zajedno. Štoviše, otprilike trećina globalne tržišne kapitalizacije se nalazi u SAD-u.

Tablica 2.

**PRIMJENA US GAAP-A I MSFI-A U 10 DRŽAVA SA NAJVEĆOM
TRŽIŠNOM KAPITALIZACIJOM (2012.)**

Redni broj	Država	Tržišna kapitalizacija (mlrd. \$)	US GAAP	MSFI
1.	SAD	18,668	Obvezan	Ne koristi se
2.	Kina	3,697	Ne koristi se	Obvezan ³
3.	Japan	3,681	Dozvoljen	Dozvoljen
4.	UK	3,019	Ne koristi se	Obvezan
5.	Kanada	2,016	Dozvoljen ⁴	Obvezan ⁴
6.	Francuska	1,823	Ne koristi se	Obvezan
7.	Njemačka	1,486	Ne koristi se	Obvezan
8.	Australija	1,286	Ne koristi se	Obvezan
9.	Indija	1,263	Ne koristi se	Dozvoljen
10.	Brazil	1,230	Ne koristi se	Obvezan

Izvor: The World Bank. URL: http://data.worldbank.org/indicator/CM.MKT.LCAP.CD?order=wbapi_data_value_2012+wbapi_data_value+wbapi_data_value-last&sort=desc (25.08.2015.)

Vidljivo je kako SAD imaju daleko najveću moć na globalnom tržištu kapitala, a samim time i itekako bitnu ulogu u kreiranju računovodstvenih standarda za domaće kotirajuće kompanije. Toliku važnost ne bi imali u situaciji kada bi prihvatili MSFI, stoga SAD jednostavno ne žele izgubiti dominantni utjecaj koji imaju u kreiranju jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda (Zeff 2007.; Hail et al. 2009.).

2. Zašto se između US GAAP-a i MSFI-a primjenjuje proces konvergencije?

Proces konvergencije je najefikasniji način usklađenja financijskog izvještavanja u svijetu. Na slici 1. je vidljivo da je gotovo cijeli svijet prihvatio MSFI kao računovodstvene standarde za domaće kotirajuće kompanije, a iz odgovora na prijašnje pitanje je jasno da SAD neće prihvatiti MSFI. Stoga je najefikasnije da se nacionalni

³ U Kini se primjenjuju kineski računovodstveni standardi, ali oni su gotovo u potpunosti usklađeni sa MSFI-em.

⁴ Kanadskim kotirajućim kompanijama čijim se vrijednosnicama trguje na tržištu SAD-a je dozvoljeno sastavljati financijske izvještaje prema US GAAP-u.

⁵ Sve kanadske kotirajuće kompanije (izuzev navedenih u fusnoti 4) moraju sastavljati financijske izvještaje prema MSFI-u.

računovodstveni standardi diljem svijeta usklade sa MSFI-em, te se time obvežu na primjenu jedinstvenog seta visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda koji bi nastali kao rezultat konvergencije US GAAP-a i MSFI-a.

Kao što je već spomenuto, unatoč brojnim naporima FASB-a i IASB-a, konvergencija između US GAAP-a i MSFI-a još nije gotova. Štoviše, još uvijek postoje značajne razlike između navedenih standarda i važno ih je predstaviti.

4. Razlike između US GAAP-a i MSFI-a

Kao što je već spomenuto, krajem osamdesetih godina 20. stoljeća neslužbeno započinje proces konvergencije US GAAP-a i tadašnjih MRS-ova. Proteklih dvadesetak godina se itekako radilo na konvergenciji US GAAP-a i MSFI-a, a rezultat toga je povećanje usporedivosti financijskih izvještaja kompanija koje primjenjuju ove različite računovodstvene standarde. Iz toga proizlazi da danas postoji mnogo više sličnosti nego razlika između US GAAP-a i MSFI-a. Međutim, proces konvergencije još uvijek nije dovršen što znači da unatoč brojnim sličnostima između US GAAP-a i MSFI-a još uvijek postoje neke značajne razlike između ovih dvaju standarda.

Zbog opsežnosti US GAAP-a i MSFI-a, gotovo je nemoguće navesti sve razlike. Stoga je kratki pregled, baziran na KPMG-ovom pregledu predstavljen u tablici 3.

Tablica 3.

NAJZNAČAJNIJE RAZLIKE IZMEĐU US GAAP-A I MSFI-A

US GAAP	MSFI
<ul style="list-style-type: none"> Izuzetno detaljne smjernice za priznavanje prihoda koje se razlikuju ovisno o industriji ili tipu ugovora.	<ul style="list-style-type: none"> Opće smjernice za priznavanje prihoda koje se primjenjuju neovisno o industriji ili tipu ugovora.
<ul style="list-style-type: none"> Nije dozvoljena revalorizacija materijalne i nematerijalne imovine.	<ul style="list-style-type: none"> Dozvoljena je revalorizacija materijalne i nematerijalne imovine.
<ul style="list-style-type: none"> Metode utvrđivanja troška zaliha su:<ul style="list-style-type: none"> o metoda FIFO, o metoda LIFO, o metoda ponderiranog prosječnog troška.	<ul style="list-style-type: none"> Metode utvrđivanja troška zaliha su:<ul style="list-style-type: none"> o metoda FIFO, o metoda ponderiranog prosječnog troška.
<ul style="list-style-type: none"> Izdaci za oglašavanje i promociju se mogu priznati kao rashod u trenutku nastanka ili se može odgoditi njihovo priznavanje do trenutka prve objave.	<ul style="list-style-type: none"> Izdaci za oglašavanje i promociju se moraju priznati kao rashod u trenutku nastanka.

<ul style="list-style-type: none"> • Dozvoljena je amortizacija značajnijih dijelova imovine ukoliko oni nemaju isti korisni vijek trajanja, ali nije obvezna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obvezna je amortizacija značajnijih dijelova imovine ukoliko oni nemaju isti korisni vijek trajanja.
<ul style="list-style-type: none"> • Odgođena porezna imovina i odgođena porezna obveza se priznaju kao dugotrajna ili kratkotrajna imovina, odnosno, kao dugoročna ili kratkoročna obveza, ovisno o imovini, odnosno obvezi, iz koje proizlaze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odgođena porezna imovina i odgođena porezna obveza se uvijek priznaju kao dugotrajna imovina, odnosno, kao dugoročna obveza.
<ul style="list-style-type: none"> • Primljene i plaćene kamate te primljene dividende se klasificiraju kao poslovne aktivnosti dok se isplaćene dividende klasificiraju kao financijske aktivnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kompanija sama određuje da li će primljene kamate i dividende klasificirati kao poslovne ili investicijske aktivnosti, odnosno, isplaćene kamate i dividende klasificirati kao poslovne ili financijske aktivnosti.
<ul style="list-style-type: none"> • Financijski izvještaji kompanija moraju prikazivati posljednja tri izvještajna razdoblja, a izuzetak je izvještaj o financijskom položaju gdje moraju biti prikazana posljednja dva izvještajna razdoblja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Svi financijski izvještaji kompanija moraju prikazivati samo posljednja dva izvještajna razdoblja.
<ul style="list-style-type: none"> • Nije obvezna primjena jedinstvenih računovodstvenih politika unutar cijele grupe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jedinstvene računovodstvene politike se moraju u potpunosti primjenjivati unutar cijele grupe.

Navedeno je nekoliko zanimljivih razlika između US GAAP-a i MSFI-a. Međutim, znatno zanimljivije je prikazati konkretni utjecaj navedenih razlika na financijske izvještaje i pokazatelje kotirajućih kompanija.

4.1. Praktični primjer

Uzmimo za primjer dvije apsolutno identične kotirajuće kompanije; američku kompaniju koja koristi US GAAP, i njemačku kompaniju koja koristi MSFI. Pretpostavke su: obje kompanije imaju jednaku imovinu, obje kompanije imaju jednaku strukturu financiranja, obje kompanije imaju jednak broj zaposlenih, makroekonomsko okruženje je na oba tržišta identično, itd. Apsolutno sve što na bilo koji način utječe na poslovanje ovih kotirajućih kompanija, izuzev računovodstvenih standarda koje koriste, je identično. Stoga, početne bilance obje kompanija će biti također identične.

Tablica 4.

BILANCA AMERIČKE I NJEMAČKE KOMPANIJE NA DAN 31.12.2013.

AKTIVA		PASIVA	
OPIS	IZNOS (\$)	OPIS	IZNOS (\$)
1. Dugotrajna imovina:		1. Kapital i pričuve:	
Građevinski objekti	390.000	Upisani temeljni kapital d.d.	71.500
Postrojenje i oprema	210.000	Zadržana dobit	212.250
	600.000		283.750
2. Kratkotrajna imovina:		2. Dugoročne obveze:	
Gotovi proizvodi u skladištu	110.000	Obveze za kredite	480.000
Potraživanja od kupaca	220.000		480.000
Novčana sredstva	70.000	3. Kratkoročne obveze:	
	400.000	Obveze prema dobavljačima	236.250
			236.250
AKTIVA UKUPNO:	1.000.000	PASIVA UKUPNO:	1.000.000

Izvor: Rad autora

Potom, uzmimo za primjer da su obje kompanije u 2014. godini imale apsolutno identične poslovne događaje:

1. Kompanije su nabavile kombi vozilo za 50.000 dolara. Procijenjena vrijednost motora je 25.000 dolara. Korisni vijek trajanja kombi vozila je četiri godine, a korisni vijek trajanja motora kombi vozila je dvije godine.
2. Kompanije su kupile trgovačku robu za 150.000 dolara. Kupljeno je 50.000 komada robe po cijeni od 3 dolara po komadu.
3. Kompanije su primile fakturu od dobavljača za usluge oglašavanja u iznosu od 80.000 dolara.
4. Kompanije su kupile trgovačku robu za 200.000 dolara. Kupljeno je 50.000 komada robe po cijeni od 4 dolara po komadu.
5. Kompanije su prodale 50.000 komada robe. Ispostavljena je faktura u iznosu od 480.000 dolara.
6. Kompanije su proknjižile amortizaciju za građevinske objekte (preostali korisni vijek trajanja je 16 godina) i postrojenje i opremu (preostali korisni vijek trajanja je tri godine).

7. Procijenjena je fer vrijednost građevinskog objekta i ona sada iznosi 560.000 dolara.
8. Kompanije su obračunale obveze za dospjele anuitete. Kredit od 600.000 dolara iz 2013. godine je odobren na pet godina uz godišnji obračun kamate od 8%.
9. Kompanije su proknjižile amortizaciju za kombi vozilo.
10. Kompanije su naplatile u potpunosti potraživanja iz 2013. godine, te 80% potraživanja iz 2014. godine.
11. Kompanije su podmirile 80% obveza prema dobavljačima.
12. Kompanije su izvršile vrijednosno usklađenje gotovih proizvoda što za rezultat ima umanjenje vrijednosti zaliha od 30.000 dolara.

Kao što je već spomenuto, američka kompanija sastavlja financijske izvještaje prema US GAAP-u, dok njemačka kompanija sastavlja financijske izvještaje prema MSFI-u. Primjena različitih računovodstvenih standarda će prouzročiti različite završne financijske izvještaje, ali i različite financijske pokazatelje ovih dviju kompanija.

Tablica 5.

RAČUN DOBITI I GUBITKA AMERIČKE KOMPANIJE ZA RAZDOBLJE
01.01.2014. – 31.12.2014.

OPIS	IZNOS
Prihod od prodaje robe	480.000
Troškovi prodane robe	200.000
EBITDA	280.000
Amortizacija i vrijednosno usklađenje	136.875
EBIT	143.125
Kamata	38.400
Dobit prije oporezivanja	104.725
Porez na dobit	20.945
<i>Tekući porez</i>	<i>26.945</i>
<i>Odgođeni porez</i>	<i>6.000</i>
Neto dobit	83.780

Izvor: Rad autora

Tablica 6.

RAČUN DOBITI I GUBITKA NJEMAČKE KOMPANIJE ZA RAZDOBLJE
01.01.2014. – 31.12.2014.

OPIS	IZNOS
Prihod od prodaje robe	480.000
Troškovi prodane robe	150.000
Troškovi oglašavanja	80.000
EBITDA	250.000
Amortizacija i vrijednosno usklađenje	143.125
EBIT	106.875
Kamata	38.400
Dobit prije oporezivanja	68.475
Porez na dobit	13.695
<i>Tekući porez.</i>	<i>19.695</i>
<i>Odgođeni porez.</i>	<i>6.000</i>
Neto dobit	54.780

Izvor: Rad autora

Ostvarena dobit američke kompanije iznosi 83.780 dolara, dok ostvarena dobit njemačke kompanije iznosi gotovo 30.000 dolara manje, 54.780 dolara. Nekoliko je razloga zašto se radi o tako velikoj razlici:

- troškovi prodane robe se razlikuju zbog toga što je američka kompanija koristila LIFO metodu utvrđivanja troška zaliha, dok je njemačka kompanija koristila FIFO metodu;
- troškovi oglašavanja se razlikuju zbog toga što je američka kompanija odgodila njihovo priznavanje, dok ih je njemačka kompanija priznala kao rashod;
- troškovi amortizacije se razlikuju zbog toga što američka kompanija nije zasebno amortizirala motor kombi vozila, a njemačka kompanija jest.

Rezultat primjena različitih računovodstvenih standarda je također vidljiv i u veličini porezne obveze; porez na dobit američke kompanije iznosi 26.945 dolara, dok porez na dobit njemačke kompanije iznosi 19.695 dolara. Također, razlikuju se i efektivne stope poreza na dobit, unatoč tomu što su nominalne stope poreza na dobit jednake; efektivna stopa poreza na dobit za američku kompaniju je 25,73%, dok je efektivna stopa poreza na dobit za njemačku kompaniju 28,76%.

Tablica 7.

BILANCA AMERIČKE KOMPANIJE NA DAN 31.12.2014.

AKTIVA		PASIVA	
OPIS	IZNOS (\$)	OPIS	IZNOS (\$)
1. Dugotrajna imovina:		1. Kapital i pričuve:	
Građevinski objekti	365.625	Upisani temeljni kapital d.d.	71.500
Postrojenja i oprema	140.000	Zadržana dobit	296.030
Transportna sredstva	37.500		367.530
	543.125		
2. Kratkotrajna imovina:		2. Dugoročne obveze:	
Gotovi proizvodi u skladištu	80.000	Obveze za kredite	360.000
Roba u skladištu	150.000		360.000
Potraživanja od kupaca	96.000	3. Kratkoročne obveze:	
Novčana sredstva	101.000	Obveze prema dobavljačima	143.250
Odgođeni troškovi oglašavanja	80.000	Obveze za dospjele anuitete	158.400
Odgođena porezna imovina	6.000	Obveze za porez iz dobiti	26.945
	513.000		328.595
AKTIVA UKUPNO:	1.056.125	PASIVA UKUPNO:	1.056.125

Izvor: Rad autora

Tablica 8.

BILANCA NJEMAČKE KOMPANIJE NA DAN 31.12.2014.

AKTIVA		PASIVA	
OPIS	IZNOS (\$)	OPIS	IZNOS (\$)
1. Dugotrajna imovina:		1. Kapital i pričuve:	
Građevinski objekti	560.000	Upisani temeljni kapital d.d.	71.500
Postrojenja i oprema	140.000	Zadržana dobit	267.030
Transportna sredstva	31.250	Revalorizacijske rezerve	155.500
Odgođena porezna imovina	6.000		494.030
	737.250	2. Dugoročne obveze:	
2. Kratkotrajna imovina:		Obveze za kredite	360.000
Gotovi proizvodi u skladištu	80.000	Odgođena porezna obveza	38.875
Roba u skladištu	200.000		398.875
Potraživanja od kupaca	96.000	3. Kratkoročne obveze:	
Novčana sredstva	101.000	Obveze prema dobavljačima	143.250
	477.000	Obveze za dospjele anuitete	158.400
		Obveze za porez iz dobiti	19.695
			321.345
AKTIVA UKUPNO:	1.214.250	PASIVA UKUPNO:	1.214.250

Izvor: Rad autora

Aktiva američke kompanije iznosi 1.056.125 dolara, dok aktiva njemačke kompanije iznosi gotovo 160.000 dolara više, 1.214.250 dolara. Nekoliko je razloga zašto se radi o tako velikoj razlici:

- knjigovodstvene vrijednosti građevinskih objekata, revalorizacijskih rezervi, te odgođene porezne obveze se razlikuju zbog toga što američka kompanija nije revalorizirala vrijednost građevinskih objekata, a njemačka kompanija jest;
- knjigovodstvena vrijednost transportnih sredstava se razlikuje zbog toga što američka kompanija nije zasebno amortizirala motor kombi vozila, a njemačka kompanija jest;
- knjigovodstvena vrijednost robe u skladištu se razlikuje zbog toga što je američka kompanija koristila LIFO metodu utvrđivanja troška zaliha, dok je njemačka kompanija koristila FIFO metodu;
- knjigovodstvena vrijednost odgođenih troškova oglašavanja se razlikuje zbog toga što je američka kompanija odgodila njihovo priznavanje, dok ih je njemačka kompanija priznala kao rashod;
- knjigovodstvena vrijednost zadržane dobiti se razlikuje zbog razlike u neto dobiti američke i njemačke kompanije;
- knjigovodstvena vrijednost obveze za porez na dobit se razlikuje zbog razlike u dobiti prije oporezivanja američke i njemačke kompanije.

Uz razlike u knjigovodstvenim vrijednostima pojedinih stavaka bilance bitno je također napomenuti da je odgođena porezna imovina kod američke kompanije priznata kao kratkotrajna imovina (zbog toga što proizlazi iz vrijednosnog usklađenja kratkotrajne imovine), dok je kod njemačke kompanije odgođena porezna imovina priznata kao dugotrajna imovina.

Tablica 9.

FINANCIJSKI POKAZATELJI AMERIČKE I NJEMAČKE KOMPANIJE

	Američka kompanija	Njemačka kompanija
Profitna marža	17,45%	11,41%
Povrat na imovinu	11,88%	8,42%
Povrat na dionički kapital	25,73%	14,09%
Tekuća likvidnost	1,56	1,48
Stupanj zaduženosti	65,20%	59,31%
Koeficijent obrtaja imovine	0,47	0,43
Koeficijent obrtaja zaliha	1,18	0,77

Izvor: Rad autora

Razlike između američke i njemačke kompanije u računu dobiti i gubitka te bilanci su razlog zašto se i financijski pokazatelji dviju kompanija razlikuju. Vidljivo je da su pokazatelji profitabilnosti i pokazatelji obrtaja bolji kod američke kompanije, dok je pokazatelj zaduženosti bolji kod njemačke kompanije. Istovremeno, pokazatelj likvidnosti je gotovo jednak kod obje kompanije pa se temeljem navedenih podataka može pretpostaviti da bi investitor skloniji riziku investirao u američku kompaniju, dok bi konzervativniji investitor odabrao njemačku kompaniju. Međutim, njihove sklonosti riziku bi bile u potpunosti nebitne jer bi obojica zapravo uložili u apsolutno identičnu kompaniju.

5. Nedostaci postojanja razlika između US GAAP-a i MSFI-a

Iz svega navedenog jasno je da se na najrazvijenijim, a ujedno i najprivlačnijim financijskim tržištima poslovni događaji kotirajućih kompanija prikazuju na drugačiji način. Brojni su nedostaci postojanja razlika između US GAAP-a i MSFI-a, a ističu se:

- niža efikasnost tržišta kapitala,
- viši troškovi poslovanja multinacionalnih kompanija,
- niža kvaliteta postojećih standarda,
- ograničena mobilnost radne snage.

5.1. Niža efikasnost tržišta kapitala

U današnjem globaliziranom svijetu, gdje vladaju uvjeti slobodne tržišne ekonomije, konkurencija je golema. Želja za maksimizacijom profita omogućuje opstanak samo najupornijima što znatno otežava plasman proizvoda i usluga. Kompanija mora kreirati održivu komparativnu prednost kako bi se prvo probila, a kasnije i opstala na takvom tržištu. Stoga, dioničari i kreditori iz dana u dan moraju preuzimati sve veći rizik. Međutim, uz preuzimanje većeg rizika nužno je povećati i kvalitetu upravljanja tim rizicima.

Ključni nositelji informacija o kompaniji su financijski izvještaji koji se sastavljaju prema US GAAP-u ili MSFI-u. S obzirom na postojanje razlika između dvaju navedenih standarda, jasno je da rast kvalitete upravljanja rizicima nije proporcionalan rastu preuzetih rizika jer primjena različitih računovodstvenih standarda uzrokuje nejednakost financijskih pokazatelja. Odličan primjer neefi-

kasnosti tržišta kapitala, koja je uzrokovana različitim financijskim pokazateljima, jest primjer njemačke kompanije Daimler-Benz A.G. iz 1993. godine. Daimler-Benz A.G., tada jedna od najuspješnijih europskih kompanija, zbog potrebe za dokapitalizacijom, ali i želje za proširenjem na američko tržište, odlučila je izaći na Newyoršku burzu i time postati prva njemačka kompanija na međunarodnom tržištu kapitala. Zbog pravila burze, SEC je zatražio izradu financijskih izvještaja kompanije u skladu s US GAAP-om. Rezultat usklađenja je bio poražavajući; neto dobit od 615 milijuna DEM, iskazana prema njemačkoj računovodstvenoj regulativi, bila je iskazana kao gubitak od 1,839 milijuna DEM. Iako se radi o istoj kompaniji, različite računovodstvene regulative između SAD-a i Njemačke su proizvele razliku u neto dobiti od čak 399% (Ball 2004.). Isti problem je uočen i u primjerima nizozemskog Aholda te britanskog British Airwaysa; 2005. godine Ahold je objavio neto dobit od 120 milijuna eura prema MSFI-u, ali i neto gubitak od 20 milijuna eura prema US GAAP-u (Joos and Leung 2013.) dok je British Airways u 2006. godini objavio neto dobit od 451 milijun funti prema MSFI-u, ali i znatno manju neto dobit od 148 milijuna funti prema US GAAP-u (Alexander, Nobes 2007.).

Vidljivo je da glavni izvor informacija vezan za kompaniju nije ni blizu kvalitativne razine na kojoj se nalaze preuzeti rizici. Stoga, uslijed različitih računovodstvenih standarda, preuzimatelji rizika dobivaju informacije koje im nisu u potpunosti jasne i zbog toga nisu u stanju upravljati rizicima na najefikasniji mogući način. Ovolika nejednakost u financijskim pokazateljima zbunjuje investitore i vodi ka brojnim negativnim posljedicama. Uzmimo za primjer investitora u SAD-u; njegova percepcija navedenih kompanija se znatno razlikovala od percepcije domaćih investitora. Američki investitor je kompaniju ocijenio kao riskantnu i zahtijevao je viši povrat na uloženi kapital, a viši trošak kapitala je vodio padu cijene dionice. Pad cijene dionice je potom vodio do nesigurnosti i kod domaćih investitora, koji su tada također zahtijevali viši povrat na uloženi kapital što je vodilo dodatnom padu cijene dionice. Vidljivo je da primjena različitih računovodstvenih standarda uzrokuje nejednakost financijskih pokazatelja koja može dovesti do negativne spirale i oštrog pada cijene dionice iako za to ne postoje opravdani ekonomski razlozi. Također, različiti računovodstveni standardi zbunjuju i sve ostale interesne dionike kompanije; analitičare, kreditore, vjerovnike, kupce, zaposlenike, itd. Sve to vodi ka manjem povjerenju prema kompaniji, što za posljedicu ima trošak kapitala koji je veći od svoje stvarne ekonomske razine. Stoga, može se zaključiti kako je primjena različitih računovodstvenih standarda, koja uzrokuje nejednakost financijskih pokazatelja, jedan od razloga zašto tržišta kapitala nisu efikasna koliko bi mogla biti (Chan, Seow 1996; Daske et al. 2008; Sawani 2009; Hail et al. 2010; De Franco et al. 2011; Barth et al. 2012).

5.2. Viši troškovi poslovanja multinacionalnih kompanija

Primjena različitih računovodstvenih standarda uzrokuje i više troškove poslovanja. Uzmimo za primjer američke multinacionalne kompanije; mnogo je američkih kompanija čije aktivnosti prelaze granice SAD-a i koje godišnje troše milijune dolara samo zbog postojanja razlika između US GAAP-a i MSFI-a (PwC 2014.). Takve kompanije su dužne sastavljati svoje financijske izvještaje prema US GAAP-u za potrebe američkog tržišta, ali i prema MSFI-u za potrebe ostalih svjetskih tržišta⁶. Obveza objave financijskih izvještaja prema različitim računovodstvenim standardima iziskuje više troškove radne snage, više troškove računalnih programa koji se koriste, ali i dodatne troškove u vidu neiskustva u radu s tim standardima. Odličan primjer za navedeno jest slučaj njemačke kompanije Daimler-Benz A.G. koja je 1993. godine potrošila 60 milijuna dolara za pripremu financijskih izvještaja prema US GAAP-u (Hoyle et al. 2012.). Situacija je nešto bolja za neameričke multinacionalne kompanije koje odlukom SEC-a iz 2007. godine na američkom tržištu kapitala mogu objavljivati financijske izvještaje sastavljene prema MSFI-u. Međutim, s obzirom da se radi o multinacionalnim kompanijama, troškovi financijskih analiza su i dalje viši zbog postojanja razlika u financijskom izvještavanju. Stoga, i ostale svjetske multinacionalne kompanije trebaju stručnjake za US GAAP i MSFI što iziskuje više troškove poslovanja (Hail et al. 2009.).

Posebna priča su transakcije spajanja i preuzimanja. Ove transakcije uvijek započinju sa temeljitim dubinskim snimanjem, a osnovni motiv za pokretanje ovih transakcija je stvaranje sinergijskih učinaka. Međutim, ako se ove transakcije odvijaju između američke i neameričke kompanije, tada primjena različitih računovodstvenih standarda može biti problem (PwC 2014.). Uzmimo za primjer jedno od najpoznatijih spajanja u povijesti, spajanje Daimler-Benz A.G.-a i Chrysler Corporation iz 1998. godine. Kao što je već spomenuto, Daimler-Benz A.G. je 1993. godine postao prva njemačka kompanija na Newyorškoj burzi, a samim time i prva njemačka kompanija koja je počela objavljivati financijske izvještaje prema US GAAP-u. Međutim, zbog izlaska na američko tržište kapitala Daimler-Benz A.G. nije morao promijeniti samo računovodstvene standarde nego i pristup korporacijskom upravljanju. Promjene u korporacijskom upravljanju su izašle na vidjelo 1998. godine kada je došlo do spajanja Daimler-Benz A.G.-a i Chrysler Corporation; tradicionalni njemački model korporacijskog upravljanja koji je okrenut svim interesnim dionicima kompanije zamijenjen je hibridnim modelom korporacijskog upravljanja koji je uz tradicionalni njemački model sadržavao i

⁶ U pojedinim zemljama (npr. Japan) strane kompanije nisu obvezne sastavljati financijske izvještaje prema MSFI-u, već mogu birati između MSFI-a i nacionalnih standarda zemlje u kojoj se nalaze. Međutim, bez obzira na odabir, usklađenje je nužno što iziskuje više troškove poslovanja za američke multinacionalne kompanije.

elemente američkog modela korporacijskog upravljanja koji je okrenut isključivo dioničarima kompanije. Kombinacija tih dvaju modela nije rezultirala uspjehom; kompletna transakcija spajanja se znatno odužila, a samim time prouzročila brojne troškove (Ball 2003). U konačnici, viši troškovi su poništili pozitivne učinke spajanja te je cijela operacija proglašena neuspješnom.

Nakon svega navedenog, može se zaključiti kako primjena različitih računovodstvenih standarda uzrokuje više troškove poslovanja multinacionalnih kompanija (Goldberg et al. 2006.; Pfeffer et al. 2012.)

5.3. Niža kvaliteta postojećih standarda

Različiti računovodstveni standardi podrazumijevaju da će se identični poslovni događaji interpretirati na drugačiji način; događaj koji će prema US GAAP-u biti evidentiran kao imovina, prema MSFI-u će možda biti evidentiran kao rashod razdoblja. Odlični primjeri nedostataka US GAAP-a i MSFI-a su primjeri velikih računovodstvenih prijevара, Enrona i Anglo Irish Banka.

Enron je bivša američka energetska kompanija koja je više puta bila nagrađivana za najinovativniju kompaniju u SAD-u. Uz to, Enron je također bio jedna od najvećih svjetskih kompanija po razini ostvarenih prihoda. Međutim, zbog niza financijskih prijevара Enron je bankrotirao 2001. godine, što je u tom trenutku bio najveći bankrot u američkoj povijesti⁷. Iako je Enron poduzimao brojne ilegalne radnje, zanimljivo je da je u velikoj mjeri udovoljavao US GAAP-u. Jedan od glavnih načina na koji je Enron vršio financijske prijevare je bilo osnivanje subjekata posebne namjene (engl. *Special Purpose Entity*, u daljnjem tekstu SPE). Velike kompanije često koriste SPE-ove na koje prebacuju određene obveze kako bi smanjile izloženost riziku. Međutim, Enron je koristio takve subjekte isključivo za prikriivanje duga kompanije. To su provodili na način da su SPE-ovi, koji su bili financirani dijelom od strane Enrona, a dijelom od strane vanjskih investitora, podizali kredite za potrebe Enrona. Prema US GAAP-u, imovina i obveze SPE-ova ne moraju biti uključeni u konsolidirane financijske izvještaje kompanije ako neovisna treća strana posjeduje minimalno 3% SPE-ovog kapitala. Ovime, ne samo da je Enron prikriivao razinu svojeg stvarnog duga, nego nije morao eliminirati transakcije prema SPE-ovima čime je prikazivao veću razinu prihoda od njihove stvarne razine. Stoga, Enron je vršio financijsku prijevарu, a da je pritom poštivao US GAAP⁸ (Newman 2007.).

⁷ 2002. godine pretekao ga je bankrot WorldComa, a 2008. pretekao ih je bankrot Lehman Brothersa.

⁸ Kod nekih SPE-ova nisu poštivali US GAAP jer ulog neovisne treće strane nije premašivao 3% SPE-ovog kapitala.

Anglo Irish Bank je bivša irska banka koja se isključivo bavila komercijalnim bankarstvom, a poslovala je u nekoliko europskih zemalja, te u SAD-u. Ovaj slučaj je nazvan „irskom verzijom Enrona“, a banka će ostati upamćena kao irska kompanija koja je ostvarila najveći poslovni gubitak u povijesti. Glavni uzrok tog gubitka je bio veliki pad irskog tržišta nekretnina prema kojem je banka imala veliku izloženost. Taj je događaj otkrio postojanje 87 milijuna eura prikrivenih obveza banke, pa je banka morala biti nacionalizirana kako bi izbjegla bankrot (Seven Pillars Institute for Global Finance and Ethics 2015.). Jasno je da je banka sastavljala financijske izvještaje prema MSFI-u i uspješno prikrivala toliki iznos obveza.

Vidljivo je da niti US GAAP, a niti MSFI, nisu najbolji mogući standardi. Oba imaju određene nedostatke koje kreativni i nemoralni računovođe mogu iskoristiti. Stoga, može se zaključiti kako primjena različitih računovodstvenih standarda uzrokuje postojanje manje kvalitetnih standarda koji su podložniji manipulacijama u financijskom izvještavanju (De Franco et al. 2011; Horton et al. 2013.).

5.4. Ograničena mobilnost radne snage

Primjena različitih računovodstvenih standarda ima utjecaj i na samu računovodstvenu profesiju. Američke poslovne škole podučavaju računovodstvo prema US GAAP-u, dok neameričke poslovne škole podučavaju računovodstvo prema MSFI-u. Stoga su nakon diplome većini mladih računovođa, revizora, kontrolera, financijskih analitičara i sl. ograničena potencijalna radna mjesta. Štoviše, i masa računovodstvenih profesionalaca je zapravo nekonkurentna na globalnom tržištu rada; Američki institut ovlaštenih javnih računovođa (engl. *American Institute of Certified Public Accountants*, u daljnjem tekstu AICPA) je zadužen za sastavljanje testa kojim se dobiva titula ovlaštenog javnog računovođe (engl. *Certified Public Accountant*, u daljnjem tekstu CPA) u SAD-u. Međutim, do 2011. godine test uopće nije uključivao MSFI što znači da većina od 412.000 CPA-ova zapravo nije certificirano za poznavanje MSFI-a unatoč tomu što se radi o profesionalcima (AICPA 2015). Ista stvar vrijedi i za ostale profesionalne računovođe; Udruženje ovlaštenih certificiranih računovođa (engl. *Association of Chartered Certified Accountants - ACCA*) je zaduženo za sastavljanje testa kojim se dobiva titula ovlaštenog certificiranog računovođe (engl. *Chartered Certified Accountant*, u daljnjem tekstu CCA). Međutim, test uključuje samo MSFI i zbog toga 178.000 CCA-ova nije certificirano za poznavanje US GAAP-a unatoč tomu što se radi o profesionalcima (ACCA 2015.).

Unatoč tomu što tržište rada danas gotovo nema granice, računovođe, revizori, kontroleri, financijski analitičari i sl. su zbog primjene različitih računovod-

stvenih standarda donekle ograničeni. Stoga, u današnjem globaliziranom svijetu, primjena različitih računovodstvenih standarda ograničava mobilnost svima koji ne poznaju i US GAAP i MSFI (Goldberg et al. 2006; Paul, Burks 2010; Jackling et al. 2012.).

6. Zaključak

Konvergencija US GAAP-a i MSFI-a je ključni zadatak računovodstvene struke u svijetu zadnjih dvadesetak godina. Provođenje tog zadatka se bazira na odabiru najboljega iz dvaju navedenih standarda, te stvaranju jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda.

Unatoč naporima FASB-a i IASB-a u proteklih dvadesetak godina, proces konvergencije još uvijek nije dovršen što uzrokuje nekoliko velikih problema; nižu efikasnost tržišta kapitala, više troškove poslovanja multinacionalnih kompanija, nižu kvalitetu postojećih standarda, te ograničenu mobilnost računovođa, revizora, kontrolera, financijskih analitičara i sl. Jasno je da bi stvaranje jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda riješilo navedene probleme, no treba se zapitati i da li postoje i negativne strane konvergencije. Kratkoročno, probleme bi zbog konvergencije mogle imati jedino kotirajuće kompanije koje posluju samo unutar granica matične zemlje jer bi takve kompanije imale troškove prelaska na nove standarde, a koristi od tog prelaska ne bi bile vidljive odmah (Barth et al. 1999; Daske, Gebhardt 2006; Zeff 2007; Street 2008; Ahmed et al. 2013; Gietzmann, Isidro 2013.). Međutim, konvergencija US GAAP-a i MSFI-a je višegodišnji proces, tako da kompanije imaju dovoljno vremena za prilagodbu.

Bitno je napomenuti kako bi primjena jedinstvenog skupa visokokvalitetnih i globalnih računovodstvenih standarda bila obvezna samo kotirajućim kompanijama, jer bi takvi standardi bili prvenstveno orijentirani zadovoljavanju potreba investitora. Naravno, moguće je da pojedine zemlje propišu obveznu primjenu globalnih standarda i velikim privatnim kompanijama, financijskim institucijama i sl., ali to je zasebno pitanje svake zemlje. Također, globalni standardi se ne bi odnosili na mala i srednja poduzeća jer su ona pretežito orijentirana na nacionalna tržišta. Stoga, ona bi i dalje primjenjivala nacionalne računovodstvene standarde koji odražavaju posebnosti računovodstvene prakse pojedinih zemalja.

LITERATURA

- ACCA – *Our history*. (n.d.) Preuzeto 25.08.2015. sa <http://www.accaglobal.com/us/en/discover/about/history.html>
- Ahmed, A. S., Neel, M., Wang, D. (2013). „Does mandatory adoption of IFRS improve accounting quality? Preliminary evidence“, *Contemporary Accounting Research*, (30), 4: 1344-1372.
- AICPA - *Frequently Asked Questions About the AICPA*. (n.d.) Preuzeto 25.08.2015. sa http://www.aicpa.org/About/FAQs/Pages/FAQs.aspx#aicpa_answer6
- Alexander, D., Nobes, C. (2010). *Financijsko računovodstvo – Međunarodni uvod*. Zagreb: MATE d.o.o.
- Anić-Antić, P. (2007). „Različitosti financijskog izvještavanja prema MSFI i nacionalnim standardima značajnih svjetskih financijskih tržišta - usporedni prikaz“, *Ekonomski pregled*, (58), 9-10: 567-585.
- Anić-Antić, P., Ramljak B. (2009). „Potrebe za informacijama institucionalnih investitora na tržištu kapitala Republike Hrvatske u procesu donošenja odluka o investiranju u dionice kotirajućih poduzeća“, *Ekonomski pregled*, (60), 7-8: 332-347.
- Ball, R. (2004). „Corporate governance and financial reporting at Daimler-Benz (DaimlerChrysler) AG: From a „stakeholder“ toward a „shareholder value“ model“. u: Leuz, C., Pfaff, D., Hopwood, A. (ur.), *The Economics and Politics of Accounting: International Perspectives on Trends, Policy, and Practice*. Oxford: Oxford University Press, str. 103-144.
- Barth, M.E., Clinch, G., Shibano, T. (1999). „International accounting harmonization and global equity markets“, *Journal of Accounting and Economics*, (26), 3: 201-235.
- Barth, M.E., Landsman, W.R., Lang, M., Williams, C. (2012). „Are IFRS-based and U.S. GAAP-based accounting amounts comparable?“, *Journal of Accounting and Economics*, (54), 1: 68-93.
- Chan, K.C., Seow, G.S. (1996). „The association between stock returns and foreign GAAP earnings versus earnings adjusted to U.S. GAAP“, *Journal of Accounting and Economics* (21), 1: 139-158.
- Crnković, L., Mijoč, I. (2008). „Regulativa financijskog izvještavanja velikih trgovačkih društava u republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji“, u: *43. simpozij Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika*, 76-88.
- Daske, H., Gebhardt, G. (2006). „International financial reporting standards and experts' perceptions of disclosure quality“, *Abacus* (42), 4: 461-498.

- Daske, H., Hail, L., Leuz, C., Verdi, R. (2008). „Mandatory IFRS reporting around the world: Early evidence on the economic consequences“, *Journal of Accounting Research* (46), 5: 1085-1142.
- De Franco, G., Kothari, S.P., Verdi, R.S. (2011). „The benefits of financial statement comparability“, *Journal of Accounting Research* (49), 4: 895-931.
- Dujšin, U. (1999). „Globalizacija, ekonomske integracije i Hrvatska“, u: *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, (49), 2: 179-195.
- *EUCE – The EU and the Global Convergence in Accounting Standards*. (n.d.) Preuzeto 25.08.2015. sa <http://europe.unc.edu/wp-content/uploads/2013/08/Brief0709-accounting-standards.pdf>
- *FASB – Comparability in International Accounting Standards – A Brief History*. (n.d.) Preuzeto 25.08.2015. sa www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1176156304264
- Gietzmann, M.B., Isidro, H. (2013). „Institutional investors’ reaction to SEC concerns about IFRS and US GAAP reporting“, *Journal of Business Finance & Accounting*, (40), 7-8: 796-841.
- Goldberg, S.R., Grant, R., Stovall, D. (2006). „Are we closer to global accounting standards?“, *The Journal of Corporate Accounting & Finance*, (17), 6: 35-41.
- Gulin, D. (2001). „Obilježja i razvoj računovodstvene regulative u svijetu i kod nas“, u: *36. simpozij Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika*, 9-35.
- Hail, L., Leuz, C., Wysocki, P. (2009). „Global accounting convergence and the potential adoption of IFRS by the U.S.: An analysis of economic and policy factors“, *Accounting Horizons*, (24), 4: 567-588.
- Hail, L., Leuz, C., Wysocki, P. (2010). „Global accounting convergence and the potential adoption of IFRS by the U.S. (Part I): Conceptual underpinnings and economic analysis“, *Accounting Horizons*, (24), 3: 355-394.
- Horton, J., Serafeim, G., Serafeim, I. (2013). „Does mandatory IFRS adoption improve the information environment?“, *Contemporary Accounting Research*, (30), 1: 388-423.
- Hoyle, J. B., Schaefer, T., Douppnik, T. (2012). *Advanced Accounting – Eleventh edition*. New York City: McGraw-Hill/Irwin.
- Jackling, B., Howieson, B., Natoli, R. (2012). „Some implications of IFRS adoption for accounting education“, *Australian Accounting Review*, (22), 4: 331-340.
- Joos, P. P. M., Leung, E. (2013). „Investor perceptions of potential IFRS adoption in the United States“, *The Accounting Review*, (88), 2: 577-609.

- Kaneko, S. I., Tarca, A. (2008). „Converging to international accounting standards: Views from Japan“, *Australian Accounting Review*, (18), 3: 209-223.
- Klikovac, A. (2007). „Financijsko izvještavanje u Europskoj uniji – komparativni prikaz“, *Ekonomski pregled*, (58), 3-4: 205-223.
- *KPMG – IFRS compared to US GAAP: An overview*. (n.d.) Preuzeto 25.08.2015. sa <http://www.kpmg.com/CN/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/IFRS-compared-to-US-GAAP-An-overview-O-201411.pdf>
- Meigs, R. F., Meigs, W. B. (1999). *Računovodstvo: Temelj poslovnog odlučivanja*. Zagreb: MATE d.o.o.
- Newman, N. F. (2007). „Enron and the Special Purpose Entities – Use or Abuse? – The Real Problem – The Real Focus“, *NAFTA: Law and Business Review of the Americas*, (13), 1: 97-138
- Outa, E. R. (2013). „IFRS adoption around the world: Has it worked?“, *The Journal of Corporate Accounting & Finance*, (24), 6: 35-43.
- Paul, A., Burks, E. (2010). „Preparing for international financial reporting standards“, *Journal of Finance and Accountancy*, (10), 4: 1-8.
- Pfeffer, K., Jacobs, A., DeLong, C., Tang, R.Y.W. (2012). „Convergence to IFRS: The Canadian Experience“, *The Journal of Corporate Accounting & Finance*, (23), 6: 29-36.
- *PwC – IFRS in the US: The importance of being financially bilingual*. (n.d.) Preuzeto 25.08.2015. sa http://www.pwc.com/en_US/us/issues/ifrs-reporting/publications/assets/pwc-ifrs-in-the-us-the-importance-of-being-financially-bilingual.pdf
- Sawani, A. (2009). „The changing accounting environment: International accounting standards and US implementation“, *Journal of Finance and Accountancy*, (1), 1: 1-9.
- *SEC - National Securities Markets Improvement Act, 1996: Section 509*. (n.d.) Preuzeto 25.08.2015. sa <https://www.sec.gov/news/studies/acctgsp.htm>
- *Seven Pillars Institute for Global Finance and Ethics – The Fall of Anglo Irish Bank*. (n.d.) Preuzeto 25.08.2015. sa <http://sevenpillarsinstitute.org/case-studies/fall-anglo-irish-bank>
- Singleton-Green, B. (2012). „Commentary: The US and IFRS: Which way ahead?“, *Australian Accounting Review*, (22), 1:51-53.
- Soltani, B. (2009). *Revizija – Međunarodni pristup*. Zagreb: MATE d.o.o.
- Street, D. L. (2008). „The impact in the United States of global adoption of IFRS“, *Australian Accounting Review*, (18), 3: 199-208.

- Tarca, A. (2004). „International convergence of accounting practices: Choosing between IAS and US GAAP“, *Journal of International Financial Management and Accounting*, (15), 1: 60-91.
- Zeff, S. A. (2007). „Some obstacles to global financial reporting comparability and convergence at a high level of quality“, *The British Accounting Review*, (39), 1: 290-302.

THE IMPORTANCE OF CONVERGENCE BETWEEN US GAAP AND IFRS FOR PUBLICLY LISTED COMPANIES

Summary

The elements of financial statements should present economic or actual course of business events in an enterprise, which should ultimately result in their fair and objective presentation. In this way the financial statements achieve their primary objective – provision of information to various users about financial position, business performance, and changes in the financial position of the enterprise. “Business decision makers on financial markets around the world are interested in information from financial statements that fairly and realistically present business performance, and financial strength and position of the listed enterprise. The fact is that only such information contribute to the primary objective of financial statements in the decision making process” (Ramljak, Anić-Antić, 2009). However, the application of different accounting standards greatly reduces stated benefits which are provided by the information from financial statements. Although initially, in the 1950ies, this problem tried to be solved by the harmonization of accounting standards, at the end of the 1980ies that idea was replaced by the concept of convergence, or, on the creation of unified set of high-quality, international accounting standards.

Key words: convergence, IFRS, US GAAP, accounting standards, harmonization, financial reporting, capital market.